

SISÄISEN TARKASTUKSEN VUOSIRAPORTTI 2018

1. Tehtävät, henkilöstö ja tarkastusten toteutus

1.1 Tehtävät

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on avustaa kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa hyvän johtamis- ja hallintotavan, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuuden arvioinnissa ja kehittämisessä suorittamalla kaupungin organisaation hallinnon, talouden ja toimintojen tarkastusta sekä tarjoamalla konsultointipalveluja. Sisäinen tarkastus toimii kaupunginjohtajan alaisuudessa omana tulosalueenaan.

1.2 Henkilöstö ja vastuut

Tulosalueella työskenteli vuoden aikana neljä henkilöä. Alla olevassa taulukossa on esitetty henkilöiden tehtävänimikkeet ja erityisvastuualueet.

Nimike	Nimi	Erityisvastuualueet
Tarkastusjohtaja	Pentti Asumus	Tarkastustoiminnan johtaminen ja koordinointi.
Sisäinen tarkastaja	Antti Taavila	Toimivaltaan, päätöksentekoon, asianhallintaan, yleishallintoon ja henkilöstöhallintoon sekä konserniyhteisöihin liittyvät asiat.
Sisäinen tarkastaja	N.N.	Hankintoihin, omaisuuden hallinnointiin, sopimuksiin, vakuutuksiin sekä konserniyhteisöihin liittyvät asiat.
Sisäinen tarkastaja	Tiitta Lindström	Suunnittelu- ja seurantajärjestelmiin, laskentatoimeen, kirjanpitoon, arvonnäkökulmaan sekä avustuksiin liittyvät asiat.
Sisäinen tarkastaja	Jouni Väänänen	Tietoturvaan ja tietojärjestelmiin liittyvät asiat sekä atk-avusteiset tarkastukset.

1.3 Tarkastusten suorittaminen

Varsinaisten tarkastusten osalta sisäinen tarkastus laati vuosisuunnitelman koko kalenterivuodeksi 2018. Suunnitelma yhteen sovitettiin tilintarkastajan työohjelman kanssa päällekkäisyyksien välttämiseksi. Tarkastusaiheet vastuutettiin tarkastajittain ja aikataulutettiin. Suunnitelman hyväksyi kaupunginjohtaja.

Jälkitarkastuksilla varmistettiin, että varsinaisten tarkastusten yhteydessä sovitut tai suositellut toimenpiteet oli käsitelty asianmukaisesti ja otettu huomioon toiminnan kehittämisessä. Jälkitarkastukset tehtiin noin vuoden sisällä tarkastusten valmistumisesta. Osa aikaisemmin tehdyistä tarkastuksista oli sellaisia, ettei jälkitarkastukseen ollut tarvetta.

Sisäinen tarkastus ei tehnyt vuonna 2018 käteiskassoihin liittyviä tarkastuksia. Kassantarkastusvastuu siirrettiin takaisin toimialoille. Syynä siirtoon oli tarkastusassistentin valitseminen ulkoisen tarkastuksen tarkastussihteerin tehtävään. Tehtävään ei valittu uutta henkilöä. Hänelle aikaisemmin kuuluneet tehtävät järjesteltiin uudella tavalla.

1.4 Tarkastusten raportointi

Ennen lopullisen tarkastusraportin julkaisemista kukin raportti on ollut tarkastuskohteessa luettavana mahdollisten väärinkäsitysten oikaisemista varten. Tarkastusraportit on toimitettu kaupunginhallituksen puheenjohtajille, kaupunginjohtajalle, talousjohtajalle, asianomaiselle toimialajohtajalle ja tulosaluejohtajalle sekä toimialan talous- ja hallintojohtajalle. Tarkastusraportit on toimitettu myös lautakuntien ja johtokuntien puheenjohtajille silloin, kun tarkastus on merkittävästi kosketanut ao. toimielimen toimialaa. Lisäksi yksittäinen raportti on toimitettu harkinnan mukaan myös muille asianosaisille. Yhtiötarkastuksissa raportit on toimitettu tarkastetulle yhtiölle sekä omistajaohjausta ja -valvontaa varten yleisjaostolle.

2. Suoritetut tarkastukset

Vuoden aikana tehtiin kaikkiaan 22 tarkastusta. Näistä varsinaisia tarkastuksia on 14 kpl ja jälkitarkastuksia 8 kpl. Tarkastukset kohdistuivat seuraavasti:

Toimiala	Lkm	Toimiala	Lkm
Useita toimialoja koskevat	3	Maankäyttö, rakentaminen ja ympäristö	6
Sosiaali- ja terveystoimi	3	Konserni- ja asukaspalvelut	1+0
Sivistystoimi	5	Yhtiöt	4
Kaupunginjohtajan toimiala	0		

Varsinaiset tarkastukset

1. Päihdepalveluiden ostopalvelusopimukset
2. Katriinan sairaalan autojen käyttö
3. Vantaan tilapalvelut Vantti Oy:n talouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmä
4. Vantaan Golfpuisto
5. Talouspalvelukeskuksen taloushallinnon prosessit
6. Vapaa-ajanlautakunnan nuorisotoimintaa myöntämät avustukset
7. Varian opiskelijahallintojärjestelmän käyttöönottoprojekti
8. Harmaan talouden torjunta kaupunkikonsernissa rakennusurakoissa
9. Vapaa-ajan lautakunnan liikuntatoimintaan myöntämät kohdeavustukset
10. Somali Reconstruction and social Development ry:lle (Sorasod) myönnetty avustukset
11. Rakentamisen viivästyssakkojen perintä
12. Vantaan Kiinteistö ja Vesi Oy
13. Astassa ylläpidettävät pienhankintapäätösluettelot
14. Verottomana ulosvuokrattujen kiinteistöjen ja huonetilojen arvonlisäverokäsittely

Jälkitarkastukset

1. Ratakujan pysäköinti Oy
 2. Taksi- ja Eurocard-korttien käyttö
 3. Asunto Oy Vantaan Katriinanrinne
 4. Sosiaali- ja terveystoimen määräaikaisten rekrytoinnit
 5. Päälystystöiden hankinta ja valvonta
 6. Kaupungin vuokra-asunnot
 7. Vapaa-ajan lautakunnan kulttuuritoimintaan myöntämät avustukset
 8. Tiedolla johtamisen hanke
-

2.1 Olennaisimmat tarkastushavainnot toimialoittain

Useampaa toimialaa koskevat tarkastukset

Astassa ylläpidettäviä pienhankintapäätösluetteloja koskevan tarkastuksen tavoitteena oli varmistaa, että kyseiset pienhankinnat suoritetaan uudistetun prosessin ja ohjeistuksen mukaisesti siten, että ne kirjataan vuosittain Astassa ylläpidettäviin pienhankintaluetteloihin.

Pienhankinnoissa, jotka merkitään Astassa ylläpidettäviin pienhankintapäätösluetteloihin, oli lukuisia puutteita mm. hankintavaltuuksissa, hankintojen sähköisessä allekirjoittamisessa, hankintojen tarpeen perusteluissa sekä hintatiedustelujen tekemisessä. Suurelle osalle suorahankinnoista ei kirjausten perusteella ollut hankintalaissa ja -ohjeessa mainittuja perusteita.

Useampaa toimialaa koskevia jälkitarkastuksia tehtiin kaksi, jotka koskivat taksi- ja Eurocard-korttien käyttöä sekä tiedolla johtamisen hanketta. Jälkitarkastusten perusteella voidaan todeta, että tarkastusraporteissa suositellut toimintaa korjaavat toimenpiteet on toteutettu pääosin ehdotetulla tavalla.

Sivistystoimi

Vapaa-ajanlautakunnan nuorisotoimintaa myöntämiä avustuksia koskevan tarkastuksen tavoitteena oli varmistaa, että avustusten myöntämisestä annettuja ohjeita on noudatettu.

Vapaa-ajan lautakuntaa oli myöntänyt nuorisotoiminnan avustukset avustusohjeiden mukaisesti. Pieniä puutteita oli avustusten tilitysten tai selvitysten määräaikojen noudattamisessa. Tarkastuksen yhteydessä tarkastettiin yhden avustusta saaneen yhdistyksen kirjanpito, joka oli pääosin kunnossa.

Varian opiskelijahallintojärjestelmän käyttöönottoprojektia koskevan tarkastuksen tavoitteena oli varmistaa, että projektia viedään läpi sille asetettujen tavoitteiden ja kaupungin projektiohjeistuksen mukaisesti.

Tarkastushetkellä vaikutti siltä, projektin taloudelliset tavoitteet saavutetaan eli projekti pysyy budjetissa ja että myös projektin toiminnalliset tavoitteet saavutetaan ainakin keskeisiltä osin, mutta ei täysin alkuperäisessä aikataulussa. Projektissa oli noudatettu keskeisiltä osin kaupungin projektiohjeistusta.

Vapaa-ajan lautakunnan liikuntatoimintaan myöntämiä kohdeavustuksia koskevan tarkastuksen tavoitteena oli varmistaa, että avustusten myöntämisestä annettuja ohjeita on noudatettu.

Vapaa-ajan lautakuntaa oli myöntänyt liikuntatoiminnan kohdeavustukset avustusohjeiden mukaisesti. Tarkastuksen yhteydessä tarkastettiin yhden avustusta saaneen yhdistyksen kirjanpito, joka oli kunnossa.

Somali Reconstruction and social Development ry:lle (Sorasod) myönnettyjä avustuksia koskevan tarkastuksen tavoitteena oli varmistaa, että avustukset on käytetty siihen tarkoitukseen mihin ne on myönnetty ja, että avustusten käytössä on muutoinkin noudatettu avustuspäätöksiä.

Tarkastuksen taustalla oli nuorisotoimenjohtajan yhteydenotto sisäiseen tarkastukseen elokuussa 2018 Sorasodille myönnettyjen avustusten vuoksi. Järjestö oli ilmoittanut, että Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) oli lopettanut avustusten maksatuksen järjestölle elokuussa heidän kesällä järjestöön tekemänsä tarkastuksen vuoksi. Vantaan käräjäoikeuden päätöksellä Sorasod asetettiin konkurssiin 11.9.2018. Vantaan kaupungin järjestölle maksamat avustukset on käytetty siihen tarkoitukseen mihin ne on myönnetty. Tarkastuksen perusteella Vantaan kaupungille ei ole tullut konkurssista johtuen eikä muutoinkaan vahinkoja myönnettyihin avustuksiin liittyen.

Sivistystoimen toimialalla tehtiin yksi jälkitarkastus, joka koski vapaa-ajan lautakunnan kulttuuri-toimintaan myöntämiä avustuksia. Jälkitarkastusten perusteella voidaan todeta, että tarkastusraportissa suositellut toimintaa korjaavat toimenpiteet oli toteutettu ehdotetulla tavalla.

Sosiaali- ja terveystoimi

Päihdepalveluiden ostopalvelusopimuksia koskevan tarkastuksen tavoitteena oli selvittää, miten ostopalvelusopimukset on kilpailutettu, ovatko sopimukset sisältöjensä osalta riittävät ja tarkoituksenmukaiset sekä miten sopimuksia ja ostopalvelukumppaneiden toimintaa valvotaan kaupungin toimesta.

Tarkastetut päihdepalveluiden ostopalvelusopimukset oli kilpailutettu säädösten mukaisesti, sopimusten sisällöt olivat kaupungin kannalta tarkoituksenmukaisia ja sopimuksista sekä optioiden käytöstä oli tehty asianmukaiset päätökset. Ostopalvelulaitosten valvonnassa todettiin olevan tehostamistarpeita. Valvontaa voitaisiin kaupungin toimesta tehostaa esimerkiksi niin, että tuleviin sopimuksiin kirjataan kohta, jossa ostopalvelulaitokset velvoitetaan toimittamaan mm. AVI:n valvontaraportit kaupungille.

Katriinan sairaalan autojen käyttöä koskevan tarkastuksen tavoitteena oli varmistaa leasingautojen käytön asianmukaisuus.

Tarkastus tehtiin sosiaali- ja terveystoimen apulaiskaupunginjohtajan pyynnöstä. Autojen käytössä oli havaittu epäselvyyksiä. Tarkastuksessa todettiin, että Katriinan sairaalan potilaskuljetuksiin käytettävien autojen käytön valvonta on ollut puutteellista ja autoilla on ajettu yksityisajaja. Autojen hankintaan ja käyttökuluihin liittyvien laskujen arvonlisäverot on kirjattu palautusjärjestelmään, vaikka yksityiskäytöstä johtuen näin ei olisi saanut tehdä. Tästä aiheutuu kaupungille noin 35 000 euron vahinko. Virheellisestä toiminnasta voi olla merkittäviä veroseuraamuksia myös yksityisajaja ajaneille autonkuljettajille.

Sosiaali- ja terveystoimen toimialalla tehtiin yksi jälkitarkastus, joka koski sosiaali- ja terveystoimen määräaikaista rekrytointeja. Jälkitarkastusten perusteella voidaan todeta, että tarkastusraportissa suositellut toimintaa korjaavat toimenpiteet on toteutettu ehdotetulla tavalla.

Konserni- ja asukaspalveluiden toimiala

Talousspalvelukeskuksen taloushallinnon prosesseja koskevan tarkastuksen tavoitteena oli varmistaa, että taloushallinnon prosessit ovat sisäisen valvonnan näkökulmasta asianmukaisia.

Tarkastushavaintojen perusteella todettiin, että sisäisen valvonnan näkökulmasta talousspalvelukeskuksen taloushallinnon prosesseissa on kehitettävää mm. vaarallisten työyhdistelmien ja järjestelmien käyttöoikeuksien laajuuden osalta.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala

Vantaan Golfpuistoa koskevan tarkastuksen tavoitteena oli arvioida hankkeeseen liittyviä sopimuksia, päätöksenteko- ja lupaprosessia sekä golfkenttätömaan viranomaisvalvontaa.

Tarkastuksessa todettiin mm. puutteita rakennushankkeen toteutuksen lupavalvonnassa, maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan sisäisessä tiedonkulussa ja yhteistyössä eri tulosalueiden välillä, maanvuokrasopimuksen erityisehdoissa sekä konsulttisopimuksen vastuurajauksissa. Lisäksi tarkastuksessa tuotiin esiin riskejä, jotka liittyvät siihen pystyykö nykyinen talousvaikeuksissa oleva toimija saattamaan loppuun golfpuiston rakentamisen. Myös alueelle läjitettyyn maa-ainekseen todettiin liittyvän riskejä, jotka tulee selvittää, ennen kuin alueella voidaan jatkaa rakentamista. Tarkastuksen jälkeen hanketta toteuttaneesta yhtiön toimista on tehty tutkintapyyntö ja yhtiö on mennyt konkurssiin.

Harmaan talouden torjuntaa kaupunkikonsernin rakennusurakoissa koskevan tarkastuksen tavoitteena oli varmistaa, että kaupunkikonsernin rakennusurakoissa noudatetaan Vantaan harmaan talouden torjuntaohjetta ja että rakentamistoimintaan liittyvät urakkasopimukset ilmoitetaan verohallinnolle ohjeiden mukaisesti. Tarkastus kohdistui tilakeskuksen uudisrakentamiseen ja kunnossapitoon, VAV:n uudisrakentamiseen ja VTK:n uudisrakentamiseen.

Tarkastettujen rakennusurakkakohteiden osalta ei havaittu olennaisia epäkohtia harmaan talouden torjunnassa.

Rakentamisen viivästyssakkojen perintää koskevan tarkastuksen tavoitteena oli varmistaa, että rakentamiseen liittyvät viivästysmaksut peritään sopimuksen mukaisesti aina, kun se on mahdollista.

Tarkastushavaintojen perusteella ei voitu täysin varmistua siitä, että viivästyssakkoja on kaikissa tapauksissa peritty urakkasopimusten mukaisesti. Tämä johtui siitä, että kirjaukset jatkoaikojen myöntämisistä sekä viivästyssakkojen perimättä jättämisistä olivat työmaakokouspöytäkirjoissa sekä vastaanottopöytäkirjoissa osin puutteellisia.

Verottomana ulosvuokrattujen kiinteistöjen ja huonetilojen arvonlisäverokäsittelyä koskevan tarkastuksen tavoitteena oli varmistaa, että arvonlisäverolakia noudatetaan.

Tilakeskuksesta vuokrarekisterin listauksen mukaan kaupunki on ulosvuokrannut arvonlisäverottomana noin 150 eri kiinteistöä/huonetilaa. Pienimmät tilat ovat tietoliikenneoperaattoreille vuokrattuja laitepaikkoja ja suurimpana Kaunialan sairaalan rakennukset. Näiden kiinteistöjen/huonetilojen lämmitykseen, hoitoon, kunnossapitoon ja korjauksiin kohdistuvien tavaroiden ja palvelujen hankintahintaan sisältyvät arvonlisäverot on kirjattu, vastoin arvonlisäverolakia palautettaviin arvonlisäveroihin. Vuosina 2012-2018 tilakeskuksen toimesta on tehty isompia kunnossapito- ja korjaustöitä viidessä arvonlisäverottomana ulosvuokratusta kiinteistössä. Näistä suurin on Kaunialan sairaala. Tiloissa on tehty korjauksia kyseisellä aikavälillä n. 3,2 Milj. eurolla (alv. 0 %), josta virheellisesti kirjatun arvonlisäveron määrä on noin 0,77 Milj euroa. Vuosina 2016-2018 virheellisesti kirjatut arvonlisäverot tulee palauttaa verottajalle.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialalla tehtiin kaksi jälkitarkastusta, jotka koskivat kaupungin vuokra-asuntoja sekä päällystystöiden hankintaa ja valvontaa. Jälkitarkastusten perusteella voidaan todeta, että tarkastusraportissa suositellut toimintaa korjaavat toimenpiteet on toteutettu vuokra-asuntoja koskevan tarkastuksen osalta ehdotetulla tavalla, mutta päällystystöiden hankintoja ja valvontaa koskevan tarkastuksen osalta todettiin toiminnassa olevan edelleen merkittäviä korjaustarpeita.

Konserniyhtiöt

Vantaan kaupungin tytäryhtiöihin tehtiin kaksi varsinaista tarkastusta ja kaksi jälkitarkastusta. Tarkastusraportit ovat salassa pidettäviä julkisuuslain 621/1999 24.1 § 15. kohdan mukaisesti.

Varsinaiset tarkastukset tehtiin seuraaviin kahteen yhtiöön: Vantaan tilapalvelut Vantti Oy (talouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmä) ja Vantaan Kiinteistö ja Vesi Oy (kokonaistarkastus).

Seuraaviin kahteen yhtiöön tehtiin jälkitarkastukset: Ratakujan pysäköinti Oy ja Asunto Oy Vantaan Katriinanrinne. Jälkitarkastusten perusteella voidaan todeta, että tarkastusraporteissa suositellut toimintaa korjaavat toimenpiteet on toteutettu lähes kaikilta osin ehdotetulla tavalla.

3. Onnistumisen arviointi

Tarkastusten vaikuttavuus

Tarkastusten vaikuttavuutta arvioidaan tehtyjen toimenpide-ehdotusten ja suositusten toteutumisen seurannalla. Arviointi tapahtuu varsinaisten tarkastusten jälkitarkastusvaiheessa mittaamalla, kuinka monta prosenttia tehdyistä suosituksista ja ehdotuksista on johtanut toimintaa korjaaviin toimenpiteisiin. Tarkastuksissa tehdyistä ehdotuksista ja suosituksista on noin 75 % toteutunut jälkitarkastusvaiheeseen mennessä.

Koko toiminnan vaikuttavuus

Koko toiminnan vaikuttavuutta mitataan kaupunginjohtajalle ja apulaiskaupunginjohtajille osoitetulla asiakaspalautekyselyllä. Asiakaspalautteen arvoasteikolla 4-10 sisäisen tarkastuksen toiminta on arvostettu tasolle 9,7.

Käyttösuunnitelman toteutuminen

Vuoden 2018 käyttösuunnitelma alittui. Merkittävin syy oli alhaisemmat palkkamenot suunnitelmaan verrattuna. Yhden sisäisen tarkastajan vakanssin täyttämistä lykättiin maakunta- ja soteuudistuksen vuoksi ja tarkastusassistentin tehtävää ei täytetty lainkaan.

Käyttösuunnitelma	433 t€
Toteutuma 31.12.2018	298 t€
Toteutuma %	69 %
